

4) розрахунок оптимальних шляхів і маршрутів засобами вбудованих алгоритмів та навчальних задач;

5) персоналізація послуг шляхом збирання даних та їх аналізу з подальшим формуванням клієнтської бази й історії обслуговування;

б) розробка прогнозних рішень на основі аналізу історичних даних та аналіз багатоваріантності розвитку майбутніх подій.

Розробка й використання цифрових платформ у логістиці дало змогу створити об'єднання перевізників, власників та логістичних компаній у межах зворотного зв'язку та ефективного співробітництва. Отже, інформаційні технології є важливим складником логістики, і їх використання є перспективним задля покращення процесів прийняття рішень у логістиці та відтворення логістичної інфраструктури України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Марчук І. П. Індекс ефективності логістики (LPI) та його зв'язок з основними економічними показниками й індексами. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2021. № 1(61). С. 48–57. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/372>
2. Молнар О. С., Палійчук Є. С., Ковтюк Ю. І. Методологія визначення логістичної ефективності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 19. С. 34–37. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2017/8.pdf
3. Статистична інформація. *Офіційний сайт Державної служби статистики України*. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html
4. Офіційний сайт Євростату. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/>
5. Офіційний сайт TradeMasterGroup. URL: <https://trademaster.ua/zarubezh/33694>

ВІРТУАЛЬНІ ДЕРЖАВИ В МЕМЕТИЧНІЙ ВІЙНІ: «КУРНР», «БНР», «ВЕЙШНОРІЯ»

Родигін К. М.

Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)

e-mail: k.rodygin@donnu.edu.ua

Поняття «мем» у повсякденному вжитку часто тлумачиться як смішна картинка з підписом, що поширюється в мережі Інтернет заради розваги. Проте це визначення є неточним за багатьма параметрами: мемами можуть бути картинки і без підпису, не обов'язково «смішні», і не лише картинки; вони можуть побутувати не лише в інтернеті, а й виходити в офлайн-простір і поширюватися не завжди для розваги, а і як інформаційно-сміслового зброя (weaponisation of memes) [1]. Відтак єдиною певною ознакою мемів тут є здатність поширюватися (реплікуватися) в різноманітних медіасередовищах.

Це повертає нас до класичного визначення мему за Р. Докінзом як одиниці культурної інформації, за аналогією з геном як одиницею генетичної інформації. Поряд із аналогією «мем – ген» існує інша – «мем – вірус», який фокусується на

механізмі (само)відтворення мемів, що нагадує поведінку вірусів зі створення якомога більшої кількості своїх копій: Д. Рашкофф описує подібне явище як «медіавіруси». Середовище інтернету і нових медіа з його способом комунікації «всі з усіма», що найповніше реалізувався у соціальних мережах (соціальних медіа), створює сприятливі умови для «вірусного» поширення мемів.

У контексті «епохи постправди», коли емоційне сприйняття повідомлення важить набагато більше, ніж факти, смислова війна (Г. Почепцов) набуває нової сили, оскільки оперує не з одиничними фактами, а зі смислами, що діють на глибшому рівні [2] і зберігають свій вплив, навіть коли інфоприводи, на які вони спиралися, спростовані. Класичним кейсом є сюжет про «розп'ятого хлопчика», що з'явився на російському телебаченні у 2014 р. і невдовзі там само був спростований, проте відіграв роль у підтримці антиукраїнських наративів у російському суспільстві, а в українському медіапросторі перетворився на іронічний мем разом із виразами «хунта», «їх там нет», «укропи», «жидобандерівці», «клаптик землі і два раба», «українці вирили Чорне море», «українці винищують снігурів», «біолабораторії», «бойові комарі / гуси», «жест доброї волі» тощо. Ці приклади демонструють значущість вербальних мемів, що не мають візуального складника (або він не є первинним) і мають спільну рису – іронію, яка перехоплює меми російської пропаганди і скеровує їх проти неї самої, перетворює на зброю і захист у меметичній війні.

Подібну тенденцію можна побачити на прикладі мемів про віртуальні держави: «Курська народна республіка» (КурНР), «Білгородська народна республіка» (БНР; не плутати з історичною Білоруською народною республікою 1918 р.), «Вейшнорія» тощо. Перші два приклади актуалізувалися в контексті подій повномасштабної російсько-української війни у 2023 і 2024 рр. і пов'язані з перенесенням бойових дій на російську територію. Обидва меми є українським іронічним відзеркаленням російського прийому гібридної війни 2014–2022 рр., що використовувала проксі-утворення, так звані Донецьку та Луганську «народні республіки», і супутні наративи пропаганди, за якими «російських військ на Донбасі немає», а в Україні «громадянська війна», з чого виводився стратегічний наратив про неспроможність української держави як такої («failed state»). Тепер аналогічний прийом (різниця полягає в тому, що про створення «республік» поза віртуальним простором всерйоз не йдеться) неофіційно застосовується українською стороною проти російського офіційного дискурсу як іронія і тролінг («напали самі на себе?» [3]), що має на меті підважувати легітимність і авторитет владних інституцій держави-супротивника, а відтак – авторитет її автократичного лідера, як такого, що не дотримав своєї частини суспільного договору «лояльність в обмін на стабільність» і не зміг захистити від вторгнення «ісконно російські землі». Так чи інакше, символіка «народних республік» не лише з'явилася в мережі (див. рис. 1), а й була подекуди поміченою на теренах Курщини [4] та Белгородщи-

ни [5], що перебувають / перебували під контролем ЗСУ або підрозділів російських добровольців, які воюють на боці України.

Рисунок 1. Герби віртуальних держав (зліва направо): КурНР, БНР, Вейшнорія

Випадок із віртуальною державою Вейшнорія має певні відмінності від цих кейсів, проте спільним є іронічне переосмислення первинних концептів. Вейшнорія (від давнього балтського імені *Waisnor* – «гостинний») з’явилася у медіапросторі у 2017 р. як умовний супротивник у легенді спільних російсько-білоруських військових навчань «Захід-2017». За легендою, Вейшнорія у коаліції з сусідніми вигаданими державами Весбарією та Лубенією («Західні») напала на Білорусь, що обороняється в союзі з РФ («Північні»). Користувачів соцмереж непокоїло, що російські стратеги розігрували карту «сепаратизму» на території союзної Білорусі, фактично протиставляючи одну частину країни іншій: умовна Вейшнорія була розташована в західних областях Білорусі, збігалася з мапами територій із найбільшою електоральною підтримкою на виборах 1994 року кандидата в президенти Зенона Позняка, лідера Білоруського народного фронту (його порівнюють із Народним Рухом України). Кордон Вейшнорії загалом повторював міжвоєнний (1920–1939) радянсько-польський кордон [6]. Згодом гра у Вейшнорію продовжила існування як мем: користувачами інтернету створено її символіку (рис. 1), включно з гімном, сайт, віртуальну спільноту.

Український журналіст Денис Казанський писав, що Вейшнорія, окрім жартів, перетворилася на мем-образ альтернативної, вільної та європейської Білорусі: «...в Україні є умовний “український П’ємонт” – Галичина. А в Білорусі ... “білоруського П’ємонту” не було. А тепер білоруські та російські військові раптово придумали його та отримали новий мережевий мем» (цит. за [6]). В Україні мему про Вейшнорію як віртуального союзника набули певної популярності. Зокрема, про «роботу ССО Вейшнорії» у зв’язку з новинами на кшталт катастроф російських військових літаків писав український військовий-блогер Анатолій Штефан («Штірліц») [7]. У такий спосіб мему про віртуальні держави можуть ставати зброєю меметичної війни і меметичного опору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ПОСИЛАНЬ

1. Cuppens T. The Weaponisation of Memes. *JASON*. March 26, 2023. URL: <https://jasoninstitute.com/the-weaponisation-of-memes/>

2. Почепцов Г. Сенси і війни: Україна і Росія в інформаційній і смислових війнах. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2016. С. 16–17.

3. Погорілко М. «БНР напала на БНР?» У мережі вказали на цікавий нюанс з вибухами в Белгороді. Фото. *oboz.ua*. 12.03.2024. URL: <https://news.obozrevatel.com/ukr/russia/bnr-napala-na-bnr-u-merezhi-vkazali-na-tsikavij-nyuans-z-vibuhami-v-belgorodi-foto.htm>

4. Скучили за новинами з Курщини? На в'їзді в Суджу замайорів прапор молоді республіки. *top.peopleternopil / Instagram*. 10.09.2024. URL: https://www.instagram.com/p/C_vqXGbMhkJ/

5. Квасневська Д. На Белгородщині тривожно: там вже є прапори легіону «Свобода Росії» та БНР. *24 канал*. 22 травня 2023. URL: https://24tv.ua/byelgorod-novini-regioni-vzhe-pomitili-prapori-legionu-svoboda_n2318506

6. Росіяни створили в Білорусі нову країну, щоб звільнити її від сепаратистів. Лукава історія Вейшнорії. *Еспресо*. 31 серпня 2017. URL: <https://espresso.tv/article/2017/08/31/veyshnoriya>

7. «ССО Вейшнорії працюють»: у Росії за місяць розбилися шість військових літаків. *Новинарня*. 27.08.2021. URL: <https://novynarnia.com/2021/08/27/sso-veishnoriji/>

РОЛЬ ІНТЕРАКТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ У ПОКРАЩЕННІ КОМУНІКАЦІЇ МІЖ ДОНОРАМИ ТА ЦЕНТРАМИ КРОВІ

Солодун Т. Р.^{1*}, Зелінська О. В.^{2**}

^{1,2}Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця (Україна)

*e-mail: solodun.t@donnu.edu.ua

**e-mail: o.zelinska@donnu.edu.ua

Сучасна медицина активно використовує інформаційні технології для оптимізації процесів управління даними та підвищення ефективності роботи. Однією з найбільш значущих сфер, де технології можуть мати значний вплив, є управління доноріями крові. Інтерактивні інформаційні системи, які забезпечують зберігання та обробку даних, автоматизують ключові процеси, пов'язані з управлінням доноріями, аналізом даних та моніторингом стану запасів крові. В контексті цієї статті ми розглянемо вплив таких систем на діяльність центрів крові, а також на покращення взаємодії між медичним персоналом і донорами. Особливу увагу буде приділено потенціалу вебдодатків, що дають змогу інтегрувати базу даних донорів та забезпечують швидкий зв'язок із медичним персоналом.

Згідно з дослідженням ВООЗ (2019), центри крові, які впровадили цифрові платформи для взаємодії з донорами, підвищили рівень повторних доноріями на 20–30 %.

Таблиця 1. Вплив інтерактивної інформаційної системи на центри крові

Параметр впливу	Опис	Джерело	Статистика
Збільшення кількості донорів	Використання SMS, email-нагадувань та мобільних додатків	ВООЗ (2019)	+20–30 % повторних доноріями
Зниження адміністративного навантаження роботи персоналу	Автоматизація записів та моніторинг	США, 2020	Скорочення часу обробки на 40 %
Прогнозування потреб у крові	Використання алгоритмів машинного навчання для аналізу даних	CDC, 2022	Точніше прогнозування на 25 %